FiCom ry | ML
17.10.2022

Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

FiComin lausunto sähköisen viestinnän palvelulain muuttamiseksi HE 170/2022 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt lausuntoa sähköisen viestinnän palveluista annetun lain ja Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain muuttamisesta. FiCom kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja toteaa seuraavaa:

FiComin pääviestit:

PRS-palvelu

- **Julkisesti säänneltyä satelliittipalvelua (Public Regulated Service PRS) koskeva esitys on tarpeellinen ja kannatettava. Esitystä on sen jatkovalmistelun aikana selkeytetty merkittävästi.**
- **On erittäin tärkeää, että PRS-palvelun käyttäjiksi voivat tarvittaessa päästä myös yhteiskunnan toiminnan ja huoltovarmuuden kannalta keskeiset yksityisen sektorin infrastruktuuritoimijat, millä mahdollistetaan toimintojen häiriötön jatkuminen myös kriisitilanteissa.**
- **Erillisverkko Oy:n PRS-toiminnan erottaminen taloudellisesti ja toiminnallisesti yrityksen muusta toiminnasta on perusteltua ja kannatettavaa, kuten myös se, ettei PRS-palveluntarjoajan tarkoitus ole tuottaa liiketaloudellista voittoa.**
- **PRS-palvelun käyttöönottoa tulee seurata ja tehdä lakiin tarvittaessa säännösmuutokset, joissa huomioidaan mahdollisuus tarvittaessa siirtää 271 b §:ssä mainitut PRS-infrastruktuurit ja palvelut toiseen EU-maahan. Vastaava säännös on turvallisverkkolaissa.**
- **On kannatettavaa, että satelliittipalvelu rahoitetaan käyttäjä maksaa -periaatteella ja asiakasmaksut ovat samansuuruiset sekä julkishallinnolle että huoltovarmuuskriittisille käyttäjille.**

Tietoyhteiskuntamaksu

- **Yhteisrakentamisdirektiivin ja -lain tavoitteena on alentaa nopeiden viestintäverkkojen rakentamiskustannuksia, ei nostaa niitä.**
- **Toisin kuin esityksen perusteluissa todetaan Sijaintitietopalvelu ei alenna teleyritysten kustannuksia, vaan ne nousevat.**
- **Sijaintitietopalvelun kustannukset tulee korvata valtion varoista, koska siitä hyötyy koko yhteiskunta, tietojen toimittaminen palveluun on pakollista ja palvelu on osa Liikenne- ja viestintäviraston julkista tehtävää.**
- **Toissijaisesti kaikkien Sijaintitietopalvelusta hyötyvien tulee osallistua sen kustannuksiin, kuten kuntien, vesilaitosten, suunnittelijoiden ja kaivajaurakoitsijoiden. Nyt näin ei ole.**
- **Jos maksuperustetta ei muuteta, tietoyhteiskuntamaksun korotuksen on tultava voimaan vasta vuoden 2024 alusta, koska sijaintitiedot on oltava toimitettu 31.12.2023.**
- **Tietopalvelut tulee jatkossa yhdistää yhdeksi keskistetyksi tietopisteeksi ja tehdä sitä koskeva suunnitelma ja aikataulu. Maksujenkustannuksia tulee seurata.**

FiCom kannattaa Galileo-satelliittipaikannusjärjestelmää koskevaa sääntelyä

FiCom pitää PRS-palvelun tavoitetta tarpeellisena ja kannattaa sitä. Kannatettavaa on myös, että vastuuviranomaisena toimii Liikenne- ja viestintävirasto ja palveluntarjoajina Suomen Erillisverkot Oy (PRS-palveluntarjoja) ja Puolustusvoimat esityksen mukaisesti.

On erittäin tärkeää, että esitys mahdollistaa PRS-palvelun käyttämisen myös yhteiskunnan häiriöttömän toiminnan ja huoltovarmuuden kannalta keskeisille huoltovarmuuskriittisille yrityksille. Esimerkiksi tietoliikennesektori tarvitsee toiminnassaan Euroopan ulkopuolisista satelliittipaikannusjärjestelmistä riippumattomia, häiriöttömiä ja varmistettuja aika- ja sijaintipalveluita.

FiCom pitää perusteltuna, että PRS-palveluntarjoajan on erotettava julkisesti säännelty satelliittipalvelu toiminnallisesti ja taloudellisesti muusta toiminnastaan. Tämä vastaisi melko pitkälle turvallisverkkolain sääntelyä. Lisäksi on perustelua, että PRS-palveluntarjoajan tarkoituksena ei ole tuottaa liiketaloudellista voittoa tämän lain mukaan sille kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

FiCom kiinnittää huomiota esityksen kohtaan, jonka mukaan PRS-palvelun laitteiden, laitetilojen ja tietoliikenneyhteyksien tulee sijaita Suomessa. Sen mukaan myös PRS-palveluun liittyvät palvelut, hallinta ja valvonta on tuotettava Suomessa (271 b §). Esityksen perusteluja on tältä osin täydennetty (s. 30). Perusteluissa todetaan seuraavaa:

> *”Esityksen valmistelussa on harkittu mahdollistettavaksi PRS-palvelutuotannon ja -infrastruktuurin siirtäminen esimerkiksi poikkeusoloissa pois Suomen alueelta. Turvallisuusverkkolain 5 §:n 2 momentissa mahdollistetaan turvallisuusverkkoon välittömästi kuuluvien laitteiden ja palvelujen sijoittaminen myös Suomen ulkopuolelle, jos se on toiminnallisista syistä välttämätöntä. PRS-palvelun osalta tätä mahdollisuutta ei kuitenkaan esitetä säädettäväksi, sillä PRS-palvelu ei vielä ole käytössä yhdessäkään maassa, joten olisi ennenaikaista pohtia palvelutuotannon siirtämistä toiseen maahan. Asiaa tulisi tarkastella uudelleen siinä vaiheessa, kun PRS-palvelun käyttöönotto on Euroopassa laajamittaista ja esimerkiksi siirtoon liittyvät riskitekijät pystytään arvioimaan riittävällä tavalla.”*

Perustelujen täydentäminen on hyvä ja pragmaattinen lähestymistapa PRS-palvelun tässä vaiheessa. FiCom esittää valiokunnalle harkittavaksi, miten PRS-palvelun käyttöönottoa seurataan ja miten lakiin tehdään tarvittaessa asianmukaiset säännösmuutokset. Toisaalta sen säätämisessä jo tässä vaiheessa ei olisi haittaa.

FiCom puoltaa sitä, että satelliittipalvelu rahoitetaan käyttäjä maksaa -periaatteella. Siinä PRS-palvelun käyttäjiltä peritään asiakasmaksu, jolla osittain katetaan julkisesti säännellyn satelliittipalvelun tarjoajana toimivan Erillisverkkojen PRS-palvelutuotannon kustannuksia. On kannatettavaa, että perittävät asiakasmaksut ovat samansuuruiset sekä julkishallinnolle että huoltovarmuuskriittisille käyttäjille.

Tietoyhteiskuntamaksua koskevat huomiot

Esityksessä ehdotetaan myös tietoyhteiskuntamaksun korottamista Liikenne- ja viestintävirastolle sijaintitietopalvelusta aiheutuvien vuosittaisten toiminta- ja ylläpitokustannusten kattamiseksi. Korotus lisäisi viraston tuottoja 400 000 euroa vuodessa.

Sijaintietopalvelun tarkoitus ja tavoite ovat lähtökohtaisesti kannatettavia, mutta se olisi pitänyt toteuttaa toisella tavalla ja kustannustehokkaasti. FiCom kiinnittää valiokunnan huomioita siihen, että Sijaintitietopapalvelun käyttöönoton myötä Liikenne- ja viestintävirasto ylläpitää ja hallinnoi kahta erillistä verkko- ja sijaintitietopalvelua, mitä ei voi yhteisrakentamislain ja sen tavoitteen mukaisesti pitää keskitettynä tietopisteenä.

Kahden eri tietopalvelun vuosittaiset toiminta- ja ylläpitokulut olisivat esityksen mukaan jatkossa 1,7 miljoonaa euroa, kun olemassa olevan verkkotietopisteen kustannukset ovat 500 000 euroa ja tulevan sijaintietopalvelun 1,2 miljoonaa euroa. Kahta eri tietopalvelua ei voi pitää yhteisrakentamisdirektiivin ja -lain mukaisesti tehokkaana ja tarkoituksenomaisena toimintamallina. Yhteisrakentamisdirektiivin (Broadband Cost Reduction Directive) ja siihen perustuvan yhteisrakentamislain tarkoitus on alentaa viestintäverkkojen rakentamiskustannuksia, joten tällainen järjestely ei vastaa direktiivin ja lain tavoitteitta. Tietopalvelut tulee jatkossa yhdistää, ja siitä tulee esittää selkeä suunnitelma ja aikataulu. Maksujen kustannuksia tulee seurata.

Tietopalveluiden kustannukset on jaettu tasaosuuksin Liikenne- ja viestintäviraston, Energiaviraston ja Väyläviraston kesken. Kuten esityksestä ilmenee, kolme suurinta teleyritystä maksaa lähes kokonaan Liikenne- ja viestintävirastolle jyvitetyn osuuden tietoyhteiskuntamaksun kautta. Maksujen kohdentuminen teleyrityksille ei ole tasapuolista siitäkään syystä, että kustannuksiin eivät osallistu kaikki infranomistajat, kuten kunnat ja kaupungit, eivätkä vesilaitokset.

Liikenne- ja viestintäviraston tietopalvelut ovat infranomistajille pakollista ja velvoittavaa sääntelyä. Niiden ylläpito on virastolle julkinen hallintotehtävä, joka esityksen mukaan hyödyttää kaikkia infranomistajia sekä mm. kaivajia ja suunnittelijoita (s. 6 ja 22). Ylläpito- ja hallintokustannukset tulee jatkossa kustantaa valtion varoista, koska kyse on laajasti eri tahoja ja yhteiskuntaa hyödyttävä palvelu. Toissijaisesti oikeudenmukaista ja tasapuolista olisi, että kustannuksiin osallistuisivat kaikki palvelusta hyötyvät tahot.

Jos tietoyhteiskuntamaksun korotusta koskeva peruste hyväksytään, tulee maksun korotuksen tulla voimaan vasta vuoden 2024 alussa esitetyn 1.1.2023 sijaan. Esityksen perusteluissa todetaan, että Sijaintitietopalvelu olisi tuotantokäytössä vuoden 2023 alkupuolella, mutta tämä ei pidä paikkansa. Tietojen toimittamista Sijaintitietopalveluun on viivästetty. Traficomin juuri uusitun määräyksen mukaan tiedot Sijaintitietopalveluun on toimitettava vuoden 2023 loppuun mennessä[1]. Ennen tätä ei voida katsoa muodostuvan käyttökustannuksia, muutoin korotus olisi vastoin esityksen ja yhteisrakentamislain perusteluja (muun muassa s. 1, 6, 7, 13, 22 ja 36).

Esityksen perusteluiden (s. 22) mukaan infrastruktuurin omistajat, kuten teleyritykset, hyötyvät sijaintitietopalvelusta. Pitkällä aikavälillä sijaintitietopalvelu voi esityksen mukaan alentaa niiden kustannuksia, koska teleyrityksillä olisi mahdollisuus luopua jopa kokonaan ulkoistamiensa palvelujen ostamisesta. Tämä perusteluiden lausuma tarkoittaa sitä, että lainsäätäjä pyrkii ajamaan markkinaehtoisen toiminnan alas luomalla lakisääteisen monopolin valtiolle.

Tätä ei voi pitää hyväksyttävänä, sillä Suomessa on hyvin toimiva sijaintietopalvelumarkkina, jota kilpailu on kirittänyt investoimaan palveluihin ja niiden kehittämiseen. Väittämä kustannussäästöistä on virheellinen, koska teleyritykset ja muut verkkoinfran haltijat tallentavat jatkossakin oman infransa sijaintitiedot sekä ylläpitävät kartta- ja näyttöpalvelua. Tosiasiassa muutaman teleyrityksen kustannukset nousevat vuositasolla yhteensä satojatuhansia euroja tietopalvelujen takia. Tämä ei vastaa yhteisrakentamisdirektiivin ja -lain tavoitetta viestintäverkkojen rakentamisen kustannusten alentamisesta.

Tietoliikenteen- ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

Marko Lahtinen
lakiasiat

[1] ”Liikenne- ja viestintävirasto Traficom on muuttanut määräystä 71 verkkotietojen ja verkon rakentamissuunnitelmien toimittamisesta, koska Sijaintitietopalvelun käyttöönotto on viivästynyt suunnitellusta ajankohdasta. Määräyksen luvun 3 ja luvun 4 velvoitteet tulevat voimaan 31.12.2023, jolloin tietojen tulee viimeistään olla toimitettu Sijaintitietopalveluun. Traficom suosittelee, että verkkotoimijat alkavat toimittaa tietoja Sijaintitietopalveluun 1.6.2023 lähtien.”